

Práce v terénu

*Redakčně zpracovaný a zkrácený článek generálplukovníka
V. Z. Jakušina, uveřejněný v sovětském časopise „VOJENNAJA
MYSL“ čís. 10/77.*

Soudobá bojová činnost se vyznačuje výjimečnou dynamičností, vysokou manévrovostí, intenzitou, rychlými a náhlými změnami situace, velkým prostorovým rozmachem. Všechno to, dále i značné zvýšení rozsahu informací a nebývalé zkrácení času potřebného na organizaci bojové činnosti nesmírně ztížilo práci velitelů a štábů a klade na jejich činnost neustále vyšší požadavky.

Jde zejména o zvýšení kvality splnění všech opatření při organizaci bojové činnosti, zdokonalování metod práce při přijetí rozhodnutí, plánování operace a boje, způsobů doručení bojových úkolů podřízeným vojskům, organizaci součinnosti atd.

Jedním z důležitých a velmi odpovědných opatření, které podstatně ovlivňuje kvalitu organizace bojové činnosti vojsk a nakonec i úspěšné plnění stanovených úkolů v útoku a obraně, je práce velitelů a dalších funkcionářů v terénu.

Velitelé získávají schopnost dovedně a tvrdě velet vojskům v různých podmínkách situace praxí. Toto plně platí i na umění organizovat bojovou činnost, které prošlo složitou a těžkou cestou rozvoje v letech Velké vlastenecké války. V prvním jejím období, vzhledem k nedostatku bojových zkušeností, nedocenění důležitosti přijatých rozhodnutí, stanovení bojových úkolů a organizace součinnosti bezprostředně v terénu, vojska častokrát nedosahovala plánovaných cílů a měla nedůvodněné ztráty.

V souvislosti s tím Hlavní stan vyžadoval, aby velitelé armád, divizí, pluků a praporů přijímali všechna rozhodnutí jen po osobní a pečlivě organizované rekonoskaci nepřítelů a terénu, a trval na tom, aby v jejím průběhu osobně studovali nepřítel, jeho uskupení, ale také terén na směru hlavního úderu.

Je pochopitelné, že zásadní změny v činnosti velitelů a štábů se ihned neprojevily. Někteří velitelé svazků a útvarů stále ještě nedostatečně organizovali boj. Před zahájením útoku neorganizovali vždycky podrobnou rekonoskaci, neřešili součinnostní otázky v terénu; to se záporně projevilo v činnosti pěchoty, dělostřelectva a tanků.

Směrnice Hlavního stanu v dalším období měly důležitou úlohu při zdokonalování metod práce velitelů při organizaci bojové činnosti. Ve druhém období války, ale zejména v její závěrečné etapě, každé operaci a boji předcházela pečlivá práce velitelů v terénu.

V podmínkách plánované přípravy útočné operace byly plánovány výjezdy různých kategorií důstojníků a rekonoskačních skupin do terénu v různé době a rozdělovány časově od 8 dnů do jed-

noho měsíce. Tak např. při přípravě útočné operace v Bělorusku v létě roku 1944 v 1. pobaltském frontu bylo vyčleněno na velitelský průzkum a organizaci součinnosti:

- veliteli, štábu frontu a náčelníkům druhů vojsk 4 dny;

- velitelům, štábům armád, náčelníkům druhů vojsk a služeb a velitelům posilových prostředků 3 dny;

- zbývajícím stupňům velení — od velitelů sborů po velitele praporů po 2 dnech každému.

V průběhu práce v terénu byla věnována značná pozornost **studiu nepřítele**. Např. při přípravě útoku byl podrobně zkoumán charakter obrany nepřítele, přesný průběh předního okraje, systém palby a zátarasů, byla určována slabá místa, mezery, odkryté boky atd. Všechny druhy průzkumu, včetně rekognoskace, zjišťovaly skutečné rozmístění palebných prostředků a objektů obrany nepřítele. To umožňovalo organizovat jejich spolehlivější ničení a napomáhalo úspěchu útoku.

Neméně důležitý význam v průběhu rekognoskace mělo **studium terénu**, protože terén značně ovlivňoval volbu směru hlavního úderu a použití jednotlivých druhů vojsk.

Podrobné studium terénu nejen že umožňovalo upřesnit dříve přijaté rozhodnutí ve vztahu ke směru hlavního úderu a obsahu bojových úkolů, ale také často vynutilo změnit původní zámýsl.

Zvláště podrobně a důsledně byly v terénu řešeny **součinnostní otázky**. V armádě byla obvykle organizována po obdobích operace, podle objektů, směrů a času. Nejpodrobněji byla činnost vojsk sladěna na dobu průlomu taktické hloubky obrany.

Celá práce, spojená s organizací součinnosti, byla jakoby rozdělena na dvě období. Nejdříve velitel armády na VS vyhlásil rozhodnutí na mapě, určil bojové úkoly velitelům sborů, náčelníkům druhů vojsk a služeb a vydal krátké pokyny o způsobu součinnosti sil a prostředků v průběhu útoku. Na rekognoskaci velitel armády upřesnil rozhodnutí v terénu a současně podrobně organizoval součinnost.

Součinnost nesměla být formální a povrchní. V této složité a odpovědné práci není a nemůže být malichernost, které by velitel mohl opomenout.

Při praktickém řešení značného množství součinnostních otázek v terénu bylo nutné, aby:

- velitelé svazů a vševojskových svazků vydali přesné a jasné pokyny podřízeným velitelům a velitelům součinnostních

svazků a útvarů, náčelníkům druhů vojsk a služeb nejen o podstatě určených úkolů, ale také o způsobu jejich plnění, formách a metodách součinnosti, často do všech podrobností, charakteristických pro každé období plánované operace [boje];

- podřízení velitelé a velitelé součinnostních svazků a útvarů, náčelníci druhů vojsk a služeb přesně odpovídali na otázky vševojskového velitele, jak plánují plnit stanovené úkoly, aby přesně dohovoreli a vzájemně sladili bojové úkoly a způsoby jejich splnění;

- štáby všech druhů vojsk, zvláště vševojskové odpovědně pracovaly na přípravě a včasném zpracování dokumentů a různých pokladových materiálů; přesně zpracovaly zápis pokynů velitele pro organizaci součinnosti, prověřily pochopení podrobností součinnosti u podřízených, u velitelů součinnostních svazků a útvarů a představitelů jejich štábů.

Velitelé součinnostních svazků a útvarů a důstojníci jejich štábů, účastníci velitelského průzkumu nadřízeného velitele, měli být připraveni:

- zdůvodnit všechna opatření z hlediska plnění společného úkolu;

- klást otázky, které se týkaly společné činnosti;

- docílit správného pochopení pokynů nadřízeného velitele pro organizaci součinnosti;

- předložit potřebné podklady a počty k bojovému použití druhů vojsk, údaje o bojovém a početním stavu atd.

Zodpovědná předběžná příprava na práci v terénu, výborná znalost vlastních bojových úkolů, správné chápání operačního zámýslu nadřízeného velitele — to vše zabezpečovalo pracovní a konkrétní charakter společné práce velitelů a štábů na součinnosti. Existoval ve válce získaný názor na to, že na organizaci součinnosti není nikdy nadbytek času, dokonce ani v dlouhotrvající době na přípravu operace.

Ve válce byla zvláště kladně hodnocena činnost těch vševojskových velitelů, kteří v přípravném období věnovali hlavní pozornost praktické pomoci při organizaci součinnosti na velitelském stupni prapor — baterie — tanková rota, tj. na tom stupni, na kterém vzniká, je veden a končí bezprostřední boj.

Velitelé v závislosti na situaci používali různé metody organizace součinnosti. V jednom případě osobně vedli celou práci metodou vydávání pokynů. Přitom velitel v první řadě vysvětlil cíl součinnosti, probral možný charakter činnosti nepřítele a způsoby jeho zničení. Potom

vydal pokyny pro sladění úsilí vojsk při plnění každého jednotlivého úkolu.

Často byly součinnostní otázky řešeny metodou válečné hry, kdy na každé jednotlivé období byla vytvořena taktická situace a byl stanoven možný charakter činnosti stran.

Důležitá úloha při zabezpečení organizace součinnosti patřila štábu, který obvykle:

- připravoval údaje o situaci a počty nutné pro velitele ke sladění činnosti vojsk co do cíle, času, místa a způsobu splnění bojových úkolů;

- dohovořoval všechny otázky s náčelníky druhů vojsk, služeb a se sousedy;

- doručoval všechny pokyny velitele vojskům;

- kontroloval práci podřízených atd.

Nejdůležitější otázky součinnosti obsahovala plánovaná tabulka boje, kterou zpracovával štáb společně s náčelníky druhů vojsk a služeb za řízení náčelníka štábu nebo náčelníka operačního oddělení. V ní byla zakotvena činnost vojsk v době dělostřelecké a letecké přípravy útoku, při průlomu hlavního a druhého pásma obrany, při obsazení důležitých prostorů (čar) v hloubce, při zasazení rychlé skupiny do průlomu atd.

Plánová tabulka obsahovala i takové otázky, jako nové podřízení dělostřelectva, ženijních vojsk, způsob použití ADS a PLDS, dále varovné signály, signály pro označení vojsk, součinnostní signály mezi pěchotou, tanky a dělostřelectvem.

V soudobé válce bude probíhat činnost velitele a štábu v napjatější, mnohotvárnější a složitější situaci. Vyplyvá to především z většího rozsahu a ze složitosti úkolů při přípravě k bojové činnosti, dále také z pronikavého snížení doby potřebné na splnění těchto opatření.

V těchto podmínkách bude účelné, aby velitelé a štáby používali takových metod práce, která jim umožní plně, v krátké době a vysoce kvalitně řešit všechny otázky, spojené s organizací bojové činnosti, a současně podřízeným vojskům vytvořit podmínky pro jejich plodnou práci ve prospěch splnění bojových úkolů. Zejména schopnost velitelů operativně přijímat zdůvodněná rozhodnutí a štábů rychle plánovat bojovou činnost a doručovat úkoly podřízeným vojskům mají důležitý význam pro úspěšnou činnost vojsk v jakémkoli druhu boje.

Cvičení posledních let svědčí o tom, že většina velitelů a štábů, při tvůrčí realizaci bohatých zkušeností Velké vlastenecké války, dovedně organizuje práci k přípravě bojové činnosti, dosahuje pronikavého zkracování času na uskutečnění jednotlivých opatření. Dosahuje toho díky přesnému plánování všech opatření, širokému zavedení prostředků automatizace a mechanizace pro přípravu různých operačně taktických propočtů a podkladových materiálů.

Přitom má důležitou úlohu, tak jako i dříve, všestranná organizace bojové činnosti bezprostředně v terénu. Ta přináší své kladné výsledky. Zorganizuje-li velitel do zahájení boje podrobnou práci v terénu, potom jeho jednotky, útvary a svazky většinou působí přesvědčivě, cílevědomě a vyznačují se sladěnou činností.

Současně s tím však se setkáváme v praxi vojskových cvičení s fakty, kdy v zájmu zkrácení času na organizaci bojové činnosti velitelé často upouštějí od práce v terénu. Je pochopitelné, že v důsledku omezeného času, který budou mít vojska k dispozici na přípravu bojové činnosti, nebude vždy možné vyjet do terénu. To však vůbec neznamená, že musíme docela ignorovat tuto práci.

Její potřeba i v soudobých podmínkách je mimo vši pochybnost. Ve všech případech velitelé jednotek, útvarů a svazků se musí snažit, aby kdykoli hledali možnost organizovat bojovou činnost v terénu.

Zkušenosti z bojové činnosti v lokálních válkách, ale i praxe vojskových cvičení ukazují, že přezíravý vztah k práci v terénu a snahy úplně se jí zříci mají neblahé následky.

V soudobých podmínkách mají výjimečný význam všestranné studium a zhodnocení nepřítele, které nám umožňují zjistit jeho sestavu a uskupení, možný charakter činnosti atd. Je pochopitelné, že mnohé z těchto otázek mohou být řešeny ve štábu nebo na velitelském stanovišti jako výsledek studia a analýzy průzkumových informací. V celé řadě případů však se nemůžeme obejít bez výjezdu do terénu. Například při přípravě útoku i v soudobých podmínkách je velmi složitým problémem průlom obrany nepřítele. Největší potíž tkví v organizaci spolehlivého ničení nepřítele palbou a v nejúčinnějším využití vlastních palebných prostředků. Toho můžeme dosáhnout dokonalým zjištěním skutečného rozmístění obrněných cílů, protitankových a jiných prostředků v obraně nepřítele a určením

způsobů jejich ničení bezprostředně v terénu.

Terén i v současných podmínkách má velký vliv na charakter bojové činnosti vojsk.

Ze zavedení raketových jaderných zbraní do výzbroje a jejich dalšího rozvoje vyplývá jako jeden z hlavních úkolů zhodnocení terénu z hlediska zabezpečení ochrany proti zbraním hromadného ničení nepřítele a neúčinnější použití vlastních jaderných zbraní. To podmiňuje zcela jiný přístup ke zhodnocení taktických vlastností terénu.

Sírokové používání obojživelných a aeromobilních prostředků v lokálních válkách na obou stranách ukázalo, že je velmi relativní v těchto podmínkách hovořit o samotném pojmu „těžkodostupný terén“. To znamená, že i z tohoto hlediska jsou nutná nová kritéria zhodnocení terénu.

V dnešních podmínkách nestačí přibližné zhodnocení terénu, ale přesná, podrobná kvalitativní a kvantitativní charakteristika fyzických zeměpisných podmínek, protože dovedné využívání vlastností terénu podstatně snižuje ztráty vojsk dokonce i v ženině nevybudovaném terénu, značně zmenšuje rozsah ženiných prací a zvyšuje účinnost použití všech prostředků palběného ničení.

Terén po jaderných výbuších se viditelně změní na poměrně velké ploše -- deformuje se reliéf, vytvářejí se značné prostory závalů, požárů atd. Proto má důležitý význam předvídání a zhodnocení ženiní a radiální situace a na základě toho upřesnění vedení bojové činnosti (ochrany vojsk) v daných podmínkách.

Rozsáhlá mechanizace a motorizace pozemních vojsk, jejich vyzbrojení těžkou a rozměrnou raketovou technikou, dále i potřeba přesunout v co nejkratší době na velké vzdálenosti značné množství vojsk a bojové techniky staví do popředí úkol zhodnocení terénu z hlediska jeho průchodnosti, charakteru a hustoty silniční sítě v pásmu bojové činnosti.

Průchodnost terénu je důležité brát v úvahu při volbě směru hlavního úderu, stanovení šířky pásma útoku a úseku průlomu a rovněž při organizaci manévru vojsk, při volbě přisunovaných a odsunovaných cest.

V současné době má velký význam maskování. Dovedné využívání přirozených maskovacích vlastností terénu a dodržování pravidel a požadavků maskovací kázně u vojsk napomáhají utajit objekty nejen proti vizuálnímu pozorování nepřítele, ale s využitím různých technických prostředků i proti jeho průzkumu.

Cvičení „Karpaty“ znovu potvrdilo, že

úspěch boje v mnoha směrech závisí na umění velitelů všech stupňů využít ve svůj prospěch přirozené úkryty a maskovací vlastnosti terénu.

Jedním z úkolů, který se týká studia terénu, je určení opatření k ženinímu zabezpečení bojové činnosti vojsk. Všeovskový velitel musí především znát:

- charakter přirozených a umělých úkrytů, překážek, způsoby jejich překonávání a rovněž možnosti jejich využívání v průběhu bojové činnosti k ochraně proti zbraním hromadného ničení;

- stav zdrojů vody;

- charakter půdy atd.

Vzhledem k tomu, že terén je prvkem situace, každý velitel má zájem, aby napomáhal splnění bojového úkolu. Jednotlivé druhy vojsk jsou různým způsobem nezávisle na terénu a maskování, mají požadavky na potřebnou průchodnost, možnost vedení palby atd.

Každý druh vojska hodnotí terén z hlediska specifiky vlastní výzbroje a bojové techniky. Stupeň podrobnosti hodnocení terénu na různých velitelských stupních může být různý a je závislý především na charakteru a rozsahu plněných úkolů. Např. velitele jednotek a útvarů zajímají podrobné zprávy o terénu, velitele svazků a svazů mohou uspokojit obecnější údaje, ale o rozsáhlejší prostor.

Zmíníme se nyní o vlivu terénu na volbu směru hlavního úderu, protože stanovení nejvýhodnějšího směru je podstatou každého zámyslu a rozhodnutí, hlavním článkem plánů přípravy a vedení válečné činnosti jakéhokoli rozsahu.

Jedním z hlavních a v mnoha případech rozhodujícím faktorem při volbě směru hlavních úderů je sestava, situace sil a charakter činnosti nepřítele, který tvoří objekt použití vlastních sil a prostředků. Současně s tím podstatný význam pro volbu směru hlavních úderů má zhodnocení terénu. V letech Velké vlastenecké války při volbě směru hlavních úderů frontů a armád byly podmínky terénu zpravidla hodnoceny především z hlediska použití tankových vojsk. Prvořadý význam měly nejčastěji ty směry, kde terén nejlépe zabezpečoval úspěšné použití značného množství tanků, dále jejich skryté soustředění a rozvinování, jejich manévry v operační hloubce nepřítele. To však nebylo šablonou. V některých případech, v souladu se situací, k vedení hlavního úderu dokonce proti silnému uskupení nepřítele byly voleny i takové směry, které nebyly nejvýhodnější pro útok tanků, ale zabezpečovaly dosažení překvapivého úderu.

Jedním z nejdůležitějších a nejrozsáhle-

nějším zdrojem pro získání podkladů o terénu je topografická mapa. Umožňuje včas prostudovat terén v jakémkoli rozsahu, na jakoukoli vzdálenost od vojsk a v kterékoli roční a denní době. Tento způsob však má své nedostatky: mapy jsou zpravidla připravovány dříve a vzhledem k možným změnám terénu mohou rychle zastarat a jejich obsah nebude odpovídat skutečnosti.

Zejména proto na rekognoskaci můžeme podrobněji a bezprostředně zkoumat terén a organizovat bojovou činnost.

Zkušenosti ze cvičení svědčí o tom, že v současných podmínkách, kdy se zvětšil rozsah úkolů, řešených v průběhu práce v terénu, a kdy se současně zkracuje doba k jejímu vykonání, výjezd velitele na rekognoskaci má své opodstatnění v tom případě, je-li dokonale **zplánován a připraven**. Přitom v závislosti na situaci je účelné, aby velitelé svazků a zvláště armád (frontů) vyjžděli do terénu zpravidla k upřesnění přijatého rozhodnutí a na součinnost jen k tomu okruhu otázek, které mají bezprostřední vztah k podmínkám terénu.

Na základě analýzy zkušeností z války a cvičení můžeme doporučit toto pořadí práce na rekognoskaci.

Práce začíná orientací. Potom je výhodné upřesnit zprávy o nepříteli, průběh předního okraje obrany, přístupy k němu, zátarasy a překážky, rozmístění opěrných bodů a palebných prostředků, zvláště protitankových, odkryté boky a mezery a dále silná a slabá místa v obraně nepřítel. Přitom nemá smysl poslouchat rozsáhlé informační zprávy. Základem musí být metoda krátkých dotazů: na zadané otázky (kde probíhá přední okraj obrany, kde jsou rozmístěny opěrné body, palebné prostředky atd.) krátce odpovídá sám velitel svazku, útvaru nebo náčelník (důstojník) průzkumu.

V dalším se zpravidla upřeshňují objekty, které budou ničeny palbou ze zakrytých palebných postavení a přímou palbou, pásma útoku, směr hlavního úderu, úseky průlomu, bojové úkoly podřízeným vojskům, palebná postavení raketových vojsk a dělostřelectva atd.

Upřesnění os přesunu a výchozích čar (míst), určené opatření pro jejich přípravu, organizaci pořádkové a regulační služby zabezpečují většinou samostatné rekognoskační skupiny.

Náčelníci druhů vojsk a služeb upřeshňují v terénu způsob činnosti útvarů a jednotek a dále nejdůležitější opatření k ochraně proti ZHN a opatření dalších druhů zabezpečení.

Zvláštní význam má práce v terénu při

organizaci součinnosti. Velitelé a štáby v boji mají mnoho různých úkolů. Všechny se však uskupují kolem jedné ze zásadních otázek — **součinnosti**. Jen tehdy může být dobře organizována bojová činnost, bude-li splněna tato základní podmínka. Vojska mohou být plně zabezpečena všemi nutnými zásobami, může být zpracován smělý a originální záměr, vojska mohou být plně bojeschopná a přesto nebudou mít úspěch, nebude-li řešena tato zásadní otázka.

Výrok A. V. Suvorova, že „každý voják musí chápat svůj manévru“ zůstává neotřesitelným pravidlem i při organizaci součinnosti v soudobých podmínkách.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že zdaleka ne všichni velitelé ovládají umění organizovat součinnost. Na jednom cvičení velitelé svazků a útvarů se snažili dotazy podřízených velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb upřesnit způsob činnosti sil a prostředků v útoku co do čar a času. Přesto to nemělo očekávaný účinek, protože účastníci součinnosti neznali podrobně celkový záměr velitele a předpokládaný průběh bojové činnosti, nikdo nebyl schopen správně vysvětlit, jak nejlépe použít podřízené útvary a jednotky ve sladěné činnosti s jinými silami a prostředky v jednotlivých obdobích bojové činnosti.

Součinnost musíme proto organizovat po upřesnění rozhodnutí a úkolů vojsk v terénu. Přitom je velmi důležité sladit činnost vojsk s údery všech prostředků ničení, dále mezi sebou a se sousedy při ničení nepřítelů na předním okraji a při rozvíjení útoku v hloubce. Musíme přesně sladit způsob přesunu a rozvíjení vojsk, překonávání zátarasů a překážek před předním okrajem a v hloubce obrany, součinnost s letectvem atd.

Je pochopitelné, že všechny tyto otázky můžeme řešit jen na určitém úseku a do malé hloubky terénu, který je ze stanoviště vidět. Proto, abychom mohli plně organizovat součinnost, je účelné v práci pokračovat na plastickém stole. V současných podmínkách, na rozdíl od podmínek minulé války, velitel svazku a tím více velitel svazu nebude schopen podrobně a konkrétně probírat všechny otázky součinnosti sil a prostředků bezprostředně v terénu.

Uvedeme jednu z možných metod této práce. Velitel při vysvětlování předpokládané činnosti vlastních vojsk a možné činnosti nepřítelů popisuje jakýsi model operace (boje), určuje čas, objekty a způsoby činnosti druhů vojsk, letectva, speciálních vojsk a sladěje je s činností vševojskových svazků a útvarů na hlavním směru.

Sám přitom může ukazovat na plastic-
kém stole způsob činnosti, síly a prostřed-
ky, které se zúčastňují plnění konkré-
tních úkolů, sladit jejich činnost co do
úkolů, čar (objektů) a času, nebo vy-
slechnout krátké informace náčelníků
druhů vojsk a speciálních vojsk, předsta-
vitele letectva a dosáhnout tak správného
pochopení úkolů a úlohy podřízených
svazků (útvarů).

Součinnost zpravidla organizujeme do
celé hloubky operace, nejpodrobněji do
hloubky bližšího úkolu a zvláště na prv-
ní den boje, zejména v případě, že bude-
me v tento den prolamovat připravenou
obranu nepřítele nebo provádět násilný
přechod vodní překážky.

Dů všech podrobností organizujeme
boj na taktickém stupni. Velitelé prapo-
rů a rot v průběhu práce v terénu musí
dosáhnout toho, aby velitelé podřízených,
přidělených a podpůrných jednotek dobře
znali orientační body v úseku útoku prapo-
ru (roty), průběh předního okraje obra-
ny nepřítele, rozmístění jeho opěrných bo-
dů a palebných prostředků, zvláště proti-
tankových, které z nich a kdy budou ni-
čeny prostředky nadřízeného velitele, kte-
ré vlastními prostředky atd.

K zabezpečení úspěchu je velmi důle-
žité znát, kde a jaké má nepřítel zátarasy,
palebná postavení dělostřelectva a čas je-
jich zaujetí, směry útoku, úkoly a osy pře-
sunu, čary rozvinování, sesednutí a zteče
motostřeleckých jednotek, místa průcho-
dů v minových polích i způsoby jejich
označení, kdo, kdy a kterými průchody
bude procházet, způsob činnosti jednotek
při ovládnutí opěrných bodů nepřítele
atd.

Je nesporné, že rozhodující úloha při
zvyšování účinnosti práce v terénu patří
štábu. V souladu s pokyny velitele roz-
pracovává štáb podrobný plán rekognos-
kace, který obsahuje:

- složení skupiny a vyčleněné doprav-
ní prostředky;
- dobu zahájení a ukončení práce;
- osy přesunů, místa, dobu setkání
s veliteli svazků (útvarů), způsob udržo-
vání spojení s nadřízeným velitelem a
podřízenými vojsky;
- síly a prostředky obrany a ochra-
ny a opatření k zabezpečení utajení prá-
ce atd.

Práci je účelné plánovat tak, aby po
ukončení rekognoskace velitele armády
s veliteli divizí dostavili se na určené
místo velitelé pluků, a po ukončení re-
kognoskace velitelů divizí s veliteli plu-
ků, velitelé praporů atd.

Nejsou vyloučeny ani jiné metody prá-
ce v terénu, jako např. krátkodobý výjezd
do pásma pluků a divizí prvního sledu.

Ještě se zmíníme několika slovy o prá-
ci v terénu v průběhu bojové činnosti.
Zkušenosti z války svědčí o tom, že rych-
lý sběr a zhodnocení údajů situace, včas-
né přijetí rozhodnutí a jeho doručení vojs-
kům jsou nejdůležitějšími podmínkami
úspěchu při velení vojskům. Mnozí velite-
lé armád získávali ve válce zprávy o si-
tuaci bezprostředně od velitelů sborů, di-
vizí a někdy i pluků, které působili na
směru hlavního úderu. To umožňovalo
rychle reagovat na změny v situaci, při-
jímat rozhodnutí a v krátké době prosa-
zovat do života plánovaná opatření.

Široce se vžíla ve válce i taková me-
toda práce velitele armády jako je osobní
styk s veliteli divizí v průběhu bojové
činnosti. To umožňovalo nejen včas určo-
vat úkoly, ale také ukazovat způsoby je-
jich splnění, podrobně probírat v terénu
důležité otázky součinnosti a zabezpečení
bojové činnosti. Tento způsob práce byl
velmi účinný zvláště při zasazování rych-
lých skupin nebo druhých sledů do sra-
žení, při odrážení protiztečí nepřítele atd.

V soudobých podmínkách bude mít
bezprostřední práce velitele v terénu
v průběhu bojové činnosti rovněž důleži-
tou úlohu. Také dnes v průběhu operace
je hlavní živé velení podřízeným vojskům
a organizátorská práce spojená se splně-
ním přijatého rozhodnutí.

Zkušenosti svědčí o tom, že za jakéko-
li situace, bez ohledu na používané pro-
středky velení, pásmo bojové činnosti a
složitost podmínek, aby osobně viděl bo-
jiště na rozhodující úseku (směru). To
mu umožní rychle reagovat na všechny
změny v situaci, působit na morální a
psychologický stav podřízených a vyžado-
vat splnění určených úkolů.

Práce v terénu je tedy důležitou sou-
částí opatření při organizaci bojové čin-
nosti.

Změny ke kterým došlo ve vojenství
v posledních desetiletích, nesnižily, ale na-
opak zvýšily úlohu a vliv správného zhod-
nocení charakteru terénu při plánování
činnosti vojsk.

Účinnost této práce je závislá pře-
devším na kvalitě jejího plánování na všech
stupních velení a na dovednosti velitele
a štábu tuto práci řídit.

Práce v terénu, tak jako i další jiná
opatření při přípravě bojové činnosti,
musí být plně zabezpečena celým kom-
plexem technických prostředků pozorová-
ní a spojení, které má štáb k dispozici,
potřebnými propočty a podklady.